

Podstatná jména – procvičování

Podstatná jména – připomenutí základních vlastností:

- označují názvy osob, zvířat, věcí, dějů a vlastností;
- jsou ohebným slovním druhem;
- určujeme u nich: **PÁD** (1. až 7.), **ČÍSLO** (jednotné/množné), **ROD** (mužský/ženský/střední) a **VZOR** (ten se odvíjí od rodu);
- u podstatných jmen mužského rodu určujeme také životnost.

1. Pád podstatného jména

Podstatná jména mění své tvary – *skloňují se*. Své **tvary mění** podstatná jména *podle sedmi pádů*. Na pády se ptáme pádovými otázkami.

Cvičení 1: Doplňte k pádům do pravého sloupce v tabulce tvary podstatného jména **táta**.

1. PÁD – kdo? co?	
2. PÁD – (bez) koho? (bez) čeho?	
3. PÁD – (ke) komu? (k) čemu?	
4. PÁD – (vidím) koho? co?	
5. PÁD – oslovujeme, voláme	
6. PÁD – (o) kom? (o) čem?	
7. PÁD – (s) kým? (s) čím?	

Cvičení 2: Označ příklady, kde je u podstatného jména jednotného čísla **správně určený pád**.

(se) synem – 2. pád

pejsku – 3. pád

(bez) hračky – 2. pád

kočku – 4. pád

(o) mamince – 6. pád

jelen – 4. pád

2. Číslo podstatného jména

U podstatných jmen rozlišujeme číslo **jednotné** a číslo **množné**.

Cvičení 3: Urči u uvedených podstatných jmen, zda se jedná o jednotné nebo množné číslo.

hadi	
auto	
hrady	
kožešiny	
hora	
čerti	
mrak	
sluníčko	

Některá podstatná jména se používají pouze v množném čísle, proto nemají tvar pro jednotné číslo. Taková nazýváme **podstatná jména pomnožná**.

Cvičení 4: Označ pouze podstatná jména **pomnožná**.

nůžky	kočáry	mráčky	prázdniny
auta	kalhoty	lodě	zahrady
motorky	kočky	housle	domy
ústa	vojáci	maminky	narozeniny

3. Rod podstatného jména

U podstatných jmen určujeme rod, přičemž máme tři rody: MUŽSKÝ, ŽENSKÝ a STŘEDNÍ.

U mužského rodu určujeme také životnost. Všechna podstatná jména mužského rodu **zakončená v 1. pádě čísla jednotného na samohlásku** (a, e, i, o, u) jsou **životná**.

U podstatných jmen mužského rodu **zakončených v 1. pádě jednotného čísla na souhlásku** se životnost projevuje **změnou tvaru ve 4. pádě**, například proto je **sněhulák** zástupcem mužského rodu **životného**: 1. pád – sněhulák => 4. pád – vidím sněhulák. Naopak **hrad** je mužský rod **neživotný**: 1. pád hrad => 4. pád – vidím hrad (tvar 1. a 4. pádu je stejný).

Cvičení 5: Zařaď rozházená podstatná jména pod tabulkou do správných sloupců **podle rodu**.

ROD MUŽSKÝ životný	ROD MUŽSKÝ neživotný	ROD ŽENSKÝ	ROD STŘEDNÍ

vejce

zloděj

přání

dýně

květina

motor

světlo

obraz

strašák

obluda

strom

řidič

4. Vzor podstatného jména

Vzory pro rod mužský životný: PÁN, MUŽ, PŘEDSEDA, SOUDCE.

Vzory pro rod mužský neživotný: HRAD, STROJ.

Vzory pro rod ženský: ŽENA, RŮŽE, PÍSEŇ, KOST.

Vzory pro rod střední: MĚSTO, MOŘE, KUŘE, STAVENÍ.

Cvičení 6: Spojte uvedená podstatná jména v levém sloupci s odpovídajícím vzorem v pravém sloupci. Žádný ze vzorů se neopakuje, každý je pro jedno přiřazené podstatné jméno.

řidič	ŽENA
květina	MUŽ
most	PÍSEŇ
plíseň	KOST
žádost	HRAD
smažení	PŘEDSEDA
táta	STAVENÍ
auto	KUŘE
cvičiště	MOŘE
zvíře	MĚSTO